

TATARLARIN GİZLİ TARİHİ¹

Yazan : Vahit İMAMOF

Çev.: Mehmet TEMİZKAN*

GİRİŞ

Eğer tarihimiz ve geçmişimiz hakkında biraz düşünülerek söz edilirse, hala Rusya Federasyonu olarak adlandırılan İmparatorlukta, Tatarlar dışında bu kadar horlanmış bir halkın daha bulunduğunu söylemek zorlaşır. Aileler için Aksakal neyse, halk için de tarih odur. Müslüman dünyasında Aksakallar, onların tecrübeleri, ilkeleri, nasihatleri herşeyden üstün idi. Fakat işte paradoks... Kendi Cumhuriyetimizdeki okullarda yıllardan beri kendi halkımızın ve kendi vatanımızın tarihi "A.C.C.R Tatarlarının Tarihi" adlı kitaba göre öğretiliyordu. Rus bilimadamlarının yönetiminde yazılmış olan bu kitap da, tabii olarak, Tatar halkının tarihinin yarısını bile ortaya koymamıştı. Tarih uzmanlarını yetiştiren ve yetiştirmeye devam eden yüksek okulların programları Tatar halkının tarihi macerasını ya umursamazlıkla ya da insanı dehşete düşüren bir yüzeysellikte aydınlatmaktadırlar. Hatta, gezi için Kazan'a gelen çocukları bile, bizim eski devletimizin kalbi olan kutsal Krenlin'in kapılarında karşılayan Rus uzman klavuz, Arkeolojik kazı-

* E. Ü. Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü , Uzman.

¹ Vahit İmamof, **Zapryatannaya İstoriya Tatar**, Kazan. 1994. Çok yakın bir zamana kadar, Sovyetler Birliği içinde bulunan halkların tarihi, Sovyet bilim adamları tarafından yazılan veya onların süzgecinden geçen kitaplarla öğretiliyordu. Bu kitaplar da tabii olarak, hakiki tarihi değil, istenen tarihi öğretiyordu. Ancak, son siyasi gelişmelerden sonra, halklar düzmece tarihler yerine hakiki tarihleri öğrenmek ve öğretmek için, kendi tarihlerini kendileri yazma ihtiyacını hissettiler. Tatar tarihiyle ilgili çalışmaları ve yazılan bulunan Vahit İmamof da 1994 yılında "Zapryatannaya İstoriya Tatar" (Tatarların Gizli Tarihi) adlı küçük bir eser yayınladı. Tamamını tercüme etmeye çalıştığımız bu eserin "Giriş" kısmının burada yayınlanmasına -önemine binaen- faydalı bulduk.

lardan sonra bulunan Rus silahlarını göstererek, ataları bu topraklarda binlerce yıl önce yerleşen çocukların saf ruhlarını asılsız fikirlerle kirletmeye çalışıyor.

Tatar halkı, ne yazık ki kendi tarihinin yarısını dahi bilmiyor. Çünkü biz, okullarda yıllardan beri sadece Rus tarihini öğrenmekteyiz, ilk ve yüksek okullarda okutulan kitaplarda. Tatarların ismi yer almışsa da, bu, her zaman hakaret şeklinde olmuştur; onlara göre bu geri kalmış ve gaddar halk bir boyunduruk oluşturmuş ve yüzyıllar boyunca Rus devletinin ilerici gelişimini engellemiştir. Bu kitaplarda, sadece Korunç İvan'ın cellatları tarafından Kazan Hanlığı'nın ortadan kaldırılması değil, Baltık civarı, Kafkasya, Orta Asya, Sibirya ve Uzak Doğu'nun da Ruslar tarafından ele geçirilmesinde fevkalade ileri bir hadise olarak gösterilmektedir. Bizim halkımızın temsilcileri de bu düzmece şarkıyı bütünüyle benimsediler; pek çok "bilim adamı" master ve doktora tezlerini bu şekilde savundular. Ancak, M.Hudyakov ve L.Gemüev'den başka binlerce Rus, Tatar ve diğer bilimadamların bir teki bile, Rus kolonizatörlerinin diğer milletlere ne kadar korkunç felaketler yaşattığı konusunda, bilimsel bir eser yazma cesaretini gösteremedi. Yok edilen devletler ve şehirler, ortadan kaldırılan milletler ve diller konusunda da hepsi sustu. Her tarih kitabı böyle "ilericilik" hadiselerini, her zaman muvaffakiyetle işledi, hatta tam tersini bile yaptılar. Rus halkını melek gibi göstermeye çalışan Moskova'nın dahi tarihçileri de, yağlı lokmaları ve yumuşak koltukları için abilerine dalkavukluk yapan Mankut alimleri de hakiki tarihi karalamak için kendi kendilerini parçaladılar. Onların düşüncelerine göre Baltık halkları İsveç boyunduruğu altında helak, Kafkas halkları ise İranlılar veya Türkler tarafından yapılan eşkıyalık ve haydutluk hareketlerinden dolayı mahvolmuş durumdaydılar. Buhara ve Hivin hanlıkları da dahil üç bölüme ayrılan Orta Asya müslümanları, birbirleriyle asla iyi geçinememişler, birbirlerini imha etmişler ve onlara Çin imparatorları tarafından kölelik tehdidine maruz kalmıştı. Daha sonra da böyle olmuş, Kolsk yarımadasından Pasifik okyanusuna kadar olan bölgeye yerleşen küçük milletlerin istisnasız hepsi Sibirya Tatarlarının zulmü altındaymış; Yakutlar, Nanaylar, Manslar, Hantlar, Komiler ve Evenkler de çiftçilik hakkında bilgi sahibi olamadıkları için kıtlık yüzünden yok olmak üzere olmuş... Rus halkı ise insanlık tarihinde kendi insancılığıyla, ilericiliğiyle ve diğerlerine yardım etme hevesiyle tema-

yüz etmiş bir halkmış.&üya, sadece mecburiyetten dolayı, Rus halkı Kafkas ve Baltık halklarını yabancı boyunduruğundan kurtarmış, Orta Asya müslü inanlarını barıştırmış ve bütün Sibiryâ halklarını açlıktan kurtarmış. İşte bakınız, Rus halkı şiddetli zorlanmalar, ihtiyaçlar neticesinde yeryüzünün altında birine sahip ve böylece de dünyanın yargıcı veya merhametli ağabeyi olmuş. Hakikaten Rus askerinin tükürdüğü yer bile, köklü bir Rus toprağı kabul edilmiştir.

İşte böyle yalan bir tarihle ve ikiyüzlü bir politikayla zihnimizi bulandırdılar (beynimizi yıkadılar). Ruslar, diğer milletlerin Rus kolonizatörleri tarafından fethedilinceye kadarki bütün tarihini, ekonomi, sanayi, mimari, askeri sahalarla, sanat ve bilimdeki bütün zaferlerini ve muvaffakiyetlerini, ya çok basit bir ifadeyle geçiştirdiler ya da "büyük ağabey" olarak kendilerine mal ettiler. Sadece ağaçların, ırmakların, steplerin, adaların değil, aynı zamanda çayın, banyonun, süpürgenin, çaydanlığın, testinin ve tatlıların, hatta katranın bile "Rus" olması, bu yüzden değil midir?

Bizim Bulgar atalarımız, dini 922 yılında, Ruslardan daha önce kabul etmişlerdir. Bizde ilim ve sanat, o tarihte bile inkişaf etmişti .Tatar halkının zeki çocukları,, sadece Bulgar medreselerinde değil, aynı zamanda Buhara ve Semerkant'taki medreselerde de tahsil yapmışlardır. Eski Bulgar tüccarlarının sürücüleri, sadece Rus prensliklerinde değil, aynı zamanda Orta Asya, Kırm, Kafkasya ve hatta İskandinavya topraklarında dolaşmışlardır. Bizim kuyumcularımız ve silahçılarımız bütün dünyayı hayran bıraktılar; bizim atalarımız tarafından işlenen deri "Bulgar telesı" adıyla tarihe geçti. Bizim atalarımız çok güzel banyolarla, sekiz minareli camilerle, yüksek meşe duvarlarla, suni su kanallarıyla ve sarp toprak tabyalarla çevrili erişilemez, zaptedilemez kalelerle meşhur oldular. Kuraklık yıllarında Büyük Bulgar devleti, yüzlerce kayıkla ekmek göndererek Rus halkını bir çok kez açlıktan kurtardı. Bulgar devleti, insanlığa büyük "Kul Gali"yi hediye etti. Atalarımız, Ruslardan çok daha önce, henüz 12. asırda demiri eritip işlediler. Bu zamanda yüzlerce küçük prensliğe bölünmüş Rus halkı, kendi arasında bitmez tükenmez bir iç savaş yaşarken, Büyük Bulgar devleti birliği ve askeri kudetiyle temayüz etmişti.Rus ordularının Kalk nehrinde yüz kızartıcı bir yenilgiye maruz kaldıkları 1223 yılında, bizim Bulgar atalarımızın Moğol ordusunu tarihte ilk defa yenilgiye uğratmış olması hiç de tesadüfi değildir. Kızgın Subedey, 1299 ile 1232 yılları arasında 30-40 bin kişilik bir orduyla, Bulgar devletine iki kez daha saldırdı. Fakat,

her iki defasında da Jügler dağlarında yüz kasırtıcı yenilgiye uğradı ve Asyaya çekilmek mecburiyetinde kaldı. 1236 yılında, 150 bin kişiden oluşan muazzam orduya başlat Hacı Han yönetti. O, Avrupa devletleri arasında ilk kez bir olarak başını eğmeye zorlanmış büyük Bulgar devletini seçti. Devletin başkentine yapılan saldırı 45 gün devam etti. Moğol istilacılar, bu kadar gayretleri sonra, ancak Bulgar'ın saldırı-tüfilifer. Halbuki aynı ordu, Büyük Rus prensi Georgiy Vsesvolodic'in emriyle g) **Tadn Jir** nrim sadece beş günde almıştı...

İste buristat, beyaz tarifiyat halaki sayfalardır. Fakisi halk, maalesef onları tanımıyor, bilmiyor. Kifileleri yalan yanlış bir tarzde aldimlması, reslerden neside söndürülmektedir. İmparatorlugun sünlüki impaklarında yepyeni diğeri milletleri tarihteki güzel olanı her şeyi, Ruslar tarafından kendülerine mal edilmektedir. Timside, küçük hükümleri tarihi, ya geçit-tirmektedir, ya da "daha küçük kardeşler" "kendü" gremislettiler gün şaşma çözümleri yaşamak zorunda bırakılmaktadır. Eğer yabancı bilim adamları tarafından keşfedilen başarılar varsa (İlas İmparatorlugunun Ruslar dışındaki bütün milletleri ve halkları, İlas marifetine göre tabii olarak yabancıdır). bir kaç küçük halk tarafından ortaya konulan bu başarıları, Ruslar sak sak kavrayı tabaklar-fidim adamları, bir milletin böyle güzel başarıları, kendi milletini örnek için bir vesile olarak kabul etmektedirler. Ruslar tarafından çirkeylek hale getirilen küçük halklar kendi aralarında ki ünsü itizaklarında, yamalı, yirik jurtik tarihi kılıflarla göstermeye yelteniyorlar. İhna göre "Hüsev ü Sirin", "Yusuf ü Zübeyra" gibi edebiyatı bölgenin meşhur şairleri de bir kaç müddile satıp çımsulu. Karaklar, Başkurtlar ve Tatarlar, edebiyatın üstakları olan Muhammedya ve Akundla'ya hiç bir zaman payla-ganamamaktadır. Müslüman alimler, birbirlerini karalayıyor ve bir uzlaşma aramıyorlar. Moskova entellektüelleri ise, bu duruma netim-niyetle ve hoşnutsuzla gümektedirler. Böylece "Böl ve hükmet!" şeklin-öki karlı prensip galip gelmektedir.

Zaten, Tatar halkının tarihi de çalınmış ve karalanmıştır. Bulgar devletinin Moğol ordusu karşısında, bugüne öğredigi 1236 yılından Kazan Hanlığına kurulduğu 1437 yıla kadar olan zaman, bizim ata-larımızın geçmişlerini tamamen yokarlmıştır. Kazan'ın Sarkınc İvan tarafından işgal edilmesinden sonra vaki bütün olaylar, tarih kitaplarında hemen hemen hiç ortaya konulmamıştır. 17-19. asırlar tarihi baklında, popüler kitaplarda da bir şey görünmüyoruz. Biz Stepan Rasin ve Emelyan Pugacov ayaklanmasındaki kiyöler savaşını baklında,

gerek yabancı müellifler gerekse Ruslar tarafından yazılmış yüzlerce bilim ve sanat kitabı sayabiliyoruz. Başkurt kahraman Salavat Yulaev'in adını, bugün ilkokulun eşğine basmış her çocuk bilmektedir. Tatar halkı ise, bugün kendi kahramanlarının biyografilerini ve başarılarını hatta tam isimlerini bile bilmemektedir. Mesela hükümdar III. Petro'nun ordusunda "ekip başı" unvanına sahip, Salavat'la eş değerde tutulan Bahtiyar Kankaev ve Kanzarfar Usaev, albaylar Masogut Gumerov, Abzalil Süleymanov, İshak Ahmedov, Musa Aliev Yarmuhamet Kadırmotov, Sadık Seyitov, Musa Müstafin, Yusuf Eugaliçev, Abdulla Tuktarov, Ait Urazmetov, Asılguja Mutaçev, Rahmangul Dusliev, Abdulfaik Usmanov, Abdulla Mustaev ve diğer onlarca ekip başkanı gibi... Salam Alişev'in 1976 yılında çok az sayıda yayımlanan "Kahraman Babaylar" adlı tarih bölümündeki doktora çalışması hariç tutulursa, biz Tatar dilinde yazılmış köylü isyanlarına, hatta Tatarların kurtuluş hareketlerine ve Rus kolonizatörlüğü karşısındaki mücadelesine adanmış bir tek kitaba sahip değiliz.

Üzücü, fakat gerçek: Bugün, bizim genç neslimiz, kendi halkının geçmişiyile, hemen hemen hiç ilgilenmemektedir. Şöyle yanlış bir telakki daha vardır: Tatar halkı 1552 yılında. Rus esaretine boyun eğmiş ve sonra da kendi bağımsızlığı için hiç mücadele etmemiştir. Bugün bizim Moskova diktasından ve yağmasından bağımsız bir Tataristan Cumhuriyeti kurmak için sürdürdüğümüz haklı ve mukaddes mücadeleyi, Rus politikacılar ve onların yarıdakçıları olan Mankurtlar, eski terminoloji ile uydurma, asılsız bir hareket, gerçekler tarafından tasdik edilmemiş bir istek veya "Gorbaçov'un yeniden yapılanması"ndan doğan bir hareket olarak takdim etmeye çabalamaktadırlar.

Gerçekte ise. Tatarlar gibi Kazan Hanlığını mesken tutan Çuvaşlar, Başkurtlar, Çeremisler, Botyaklar ve diğer halklar, hiç bir zaman köleliği kabullenmemişlerdir. 1552 yılında da, onlar, birleşerek Kazan Hanlığını yeniden kurmak amacıyla, Rus boyunduruğuna karşı, haklı kurtuluş mücadelesine başladılar. Kurtuluş isyanları, her on onbeş yılda bir tekrarlandı. Bu kutsal savaşa, farklı yıllarda Mamış Berdi, Ali Akranı, Sarıy Bagatur, Canseyit, Cangali Şugurov, Ceyit Yagafarov, Tülekey, Aldar İsyangildin (İsyakaev), Kilmyak Nuruşev, Kusum'un oğlu Akay, Akay'ın oğlu Abdulla, Karasakal, Batırşa (Abdulla Galiev), Murat Mulla ve diğer onlarca meşhur kahraman başkanlık ettiler. Kendi halklarını Rus boyunduruğundan kurtarmak için, hepsi, kellelerini savaş meydanında veya darağacında topladılar.

Bağımsızlık maksadıyla yapılan savaşlar boyunca, Tülekey, Kuşum, Abdulla gibi kişilerin önderlik ettiği kudretli hanedanlıkların belirdiğini farketmek hiç de zor değildir. 1682-1684 yılları arasındaki savaşa Tülekey Batır, 1705-1711 yılları arasındaki isyana da Kuşum başkanlık etti; 1735-1740 yılları arasındaki isyan ise Akay ve Abdulla'nın idaresinde oldu. Hatta Tülekey ve Akay'ın hayatları darağacında nihayet buldu. Kendi halkı için böyle bir fedailik, böyle fedakarane bir hizmet, bütün insanlık tarihinin yegane örneği olan bir kahramanlıktır. Eğer herhangi bir millet benzeri bir örneğe sahip bulunsaydı, bu efsanevi hanedan hakkında şarkılar besteler, romanlar yaratır, onun hatırasına abideler diker, isimlerini şehirlere ve herşeye verirdi.

17.-18. yüzyıllarda Kazan, Ufa, Orenburg vilayetlerine yayılan bağımsızlık savaşları, hemen hemen Volga'dan Ural'a kadar olan bütün toprakları kaplamıştır. Bu savaşlara Tatar ve Başkurlardan başka Çeremis, Çuvaş, Morgv ve Udmurt temsilcileri de sık sık iştirak etmiştir. Fakat, Moskovalı bilimadamları tarafından hazırlanan veya tasvip edilen tarih kitaplarında, bu isyanların çoğu sadece Başkurt halkının hareketleri olarak takdim edilmiştir. Sovyetler zamanında Moskovalı politikacılara ve Ufalı bilimadamlarına bu tip yorumlar daha kazançlı gelmiştir. Zira, Sovyet kitaplarından anlaşıldığı üzere, Başkurt halkı 1553 yılında Sovyet devletinin bünyesine gönüllü olarak dahil olmuştur. Korkunç İvan'ın karşısında Başkurt halkı adına sadece üç hain piyade boyun eğmişti: Usargan kabilesinden Murza Bikboy, Kara Kıpçaklardan Musul Karakuzyak ve Tomyanlardan Şigali Şagman; bu olay da saklanmıştı. Fakat 17.-18. asırlardaki bağımsızlık hareketlerinin sırf Başkurtlar tarafından çıkarıldığı kuvvetli bir şekilde gösterildi. Zaten bir asır sonra, Moskovalı yöneticilerin hedefi de şu şekli aldı: Tatarların ve Başkurtların arasına nifak sokmak ve sonuç olarak bu iki akraba halkın arasını açmak.

Tatar ve Başkurt halklarının tarihi, hakikaten ezelden beri olduğu gibi, Ruslar tarafından esaret altına alınmalarından sonra da o kadar sıkı sıkıya bağlanmış ki, onları birbirlerinden ayrı telakki etmek mümkün değildir. 1552 yılından sonraki bütün milli-bağımsızlık isyanlarında bu iki halk, muharebe meydanlarına omuz omuza çıkmış, zaferleri birlikte kutlamış, ölüleri de yine birlikte defnetmişlerdir. 1742 yılına kadar Ufa vilayeti Kazan'a itaat etmiştir. Bu tarihten sonra bu iki akraba halkı ayırmak maksadıyla Ufa'yı Orenburg'a bağladılar veya müstakil

bir şehre çevirdiler. Hemen hemen tamamıyla Tatarlardan ibaret olan Bugulminsk idaresindeki toprakların hepsi ve Menzelinsk kazası Ufa, Orenburg Kazan idaresine geçirildi; kimsesiz ve fakir yetimler gibi görüldü. Bütün özgürlük isyanlarında ana sıkıntıyı, ana yükü, her şeyden Önce bu iki kaza taşıdı. Karatellerle asıl ve nihai savaşlar bu bölgenin topraklarında geçti, bu topraklardaki Aktanış, Muslumovsk, Menzelinsk, Tukaevsk, Sarmanovsk, Zainsk, Aznakaevsk, Almatevsk, Çeremşansk, Leninogorsk, Bugulminsk, Yutazinsk, Bavlinsk gibi kazalar, o zaman Ufa veya Orenburg yönetimine tabi idiler; şimdi ise Tatari- stan'ın bünyesinde bulunmaktadırlar. Bu bölgelerdeki Tatar köylüleri, isyan hareketlerinde daha çok kesinleştirici bir güç oldular, Karatellerle ilk defa karşılaştılar ve diğer bölgelerdeki Tatar köylülere nazaran. Çarın alaylarının soygunlarına, yağmalarına daha çok maruz kaldılar.

Biz, henüz bir zamanda duramıyoruz. Kazan Hanlığının yıkılmasından hemen sonra, cebri vaftizden ve esaretten kurtulan Tatar halkının binlerce temsilcisi Zakam'a kaçtı ve Beyaz Irmak (Beloy Irmağı) boyunca İk, Syun, Çermesyan, Tanıp, Tulva, Ufa, Ay adlı yerlere yerleşti. 1574, 1682, 1705. 1711 tarihli vesikalara göre, daha 16.-17. asırlarda Başkurdistan'ın şimdiki topraklarında böyle Tatar köyleri kurulmuştu, tıpkı Karışbaşevo, Kigi, Atov, Yukalikulevo, Turışevo, Yavgildi, Arslanovo, Mustafino, Tulyukovo, Tamyanovo, Ceitovo, İlmurzino, Bayguzino, trngulovo ve diğer onlarcası, gibi yarı göçebe halkın topraklarına yerleşen Tatarlar derhal mescitler inşa ettiler, medrese açtılar, toprak mülkiyetini benimsediler, kız alış verişinde bulunarak ortak düğünler yaptılar.

Başkurt büyüklerinin, karşılaştıkları yeni göçmen Tatarları her zaman kucaklamaları ve onları orman, göl, çayır ve toprakla mevsilendirmeleri galiba bu yüzdendir. Çar Hükümeti bu iki akraba halkı ayırmak için 18. asrın başında kaçak Tatarların dönmelerini zorlamak amacıyla Kazan vilayetine defalarca düzenli alaylar yolladı. Fakat Çarın müfrezelerinin görünmediği yerlerde Başkurtlar Tatarları savunmaya başladılar. Anna İannovna'nın Tatarlar ve Başkurtlar arasındaki nikahın yasaklanması hakkındaki 1736 yılındaki özel emrinin yayını da fayda etmedi. Tatar aileler, eskiden olduğu gibi Kama ile Ural arasına yerleşmeye devam ettiler ve bu topraklar yüzlerce yıl Önce, artık, kendi öz yurtları oldu. Söylediklerimizi tasdik edecek rakamlar da verelim. Eğer 18. asrın ortalarında, Başkurdistan topraklarında 412.000 sakin

varsa, bunların 200.000den fazlasını göçmenler teşkil etmiştir. O zaman çarın memurları Tatarları üç gruba ayırdılar: Teptyarlar, Mişarlar ve Kazan Tatarları (Bolşevik İdare onları hiç Önemsemedi: Tatarlar bugün Kazan, Sibiryâ, Kırım, Nogay, Astrahan hatta Nijgara) Tatarları olarak ayrılmışlardır. 1747 yılında Başkurdistan'da 57.500 Teptray ve 10.100 Mişar yaşamaktaydı. Kazan Ta tarlan hakkında ise detaylı rakamlar yoktur. Bilinen rakamlar daha sonra neşredilmiştir. 1917 yılında, burada 650.000 Tatar yaşıyordu, Başkurtlar ise 1920 yılında 527.000 kişiden ibaretti. (R.Sibagat, Başkortastan Tatarları ve onların dili, Kazan Utları 1992, No:1)

Milli özgürlük mücadeleleri tarihine dönelim ve bir hususiyete daha dikkatlerimizi çevirelim. 16.-17. yüzyıllarda, isyanların patlak vermediği yerlerde bile, isyancıların asıl hücumu, bir kaide olarak, Kolonizatörlerin Ufa, Menzel ve Kazan gibi çok ehemmiyetli ileri karakollarına yönelmiştir. Zaten Rus Karatel müfrezeleri ve Çarın aç gözlü memurları buralarda toplanmışlardı. Ufa ile Kazan arasında bulunan bütün Tatar sakinleri, isyan hareketinde, isyan müfrezelerine aktif bir şekilde iştirak ettiler. Hem de kolonizatörler karşısındaki mücadele de sık sık çözücü güç oluşturdular. Karateller de kendi kanlı darbelerini, ilk önce şimdiki Sabin, Pestrecin, Baltasin, Mamadış, Rıbnó-Clobod, Aznakaev, Elabug, Menzelin, Aktanış, Tukaev, Sarmanov, Muslumov, Bugulmin, Agns ve diğer bölgelerde bulunan Tatar köylerine indirdiler.

Yukarıda sayılan delillerden hareketle, biz kesin olarak iddia edebiliriz ki 16.-18. yüzyıllardaki isyanlar, Tatar ve Başkurt halklarının, nadir olarak da Marig, Çuvaş, Uymurt milletlerinin ortak mücadelesidir ve koloni boyunduruğuna karşıdır, başka bir şey değildir. Bu mücadele. Kazan Hanlığını yeniden kurmak ve milli bağımsızlığı kazanmak içindir.